

Improve Tax Compliance

การปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้อง (Tax Compliance) หมายถึง การที่ผู้เสียภาษี/เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีได้ชำระภาษี/จัดเก็บภาษีอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และหลักเกณฑ์ที่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้การทำงานของหน่วยงานจัดเก็บรายได้ (Revenue Administration) มีความครบถ้วนสมบูรณ์ การปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ และเสริมสร้างความเป็นธรรมของระบบภาษี อีกทั้งจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถรับมือกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมินช่องว่างของการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้อง (Compliance Gap)

ช่องว่างของการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้อง (Compliance Gap) หมายถึง ส่วนต่างระหว่างเม็ดเงินภาษีที่จัดเก็บได้ในปัจจุบันกับเม็ดเงินที่ควรจัดเก็บได้ หากสามารถปฏิบัติทางภาษีได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ซึ่งการประเมินช่องว่างของการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้อง จะทำให้ผู้บริหารของหน่วยงานจัดเก็บรายได้สามารถนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องครบถ้วนมากยิ่งขึ้น โดยแนวทางในการประเมินช่องว่างการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องจำแนกได้เป็น 2 แนวทาง ได้แก่

1. การประเมินโดยวิธีการ Bottom Up

วิธีการ Bottom Up แบบสุ่มตรวจ (Random Audit) กลุ่มบุคคลหรือกลุ่มบริษัทที่มีปัญหาหรือมีแนวโน้มว่าไม่ปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้อง วิธีการนี้จะใช้ในการประมาณการ/ประเมินช่องว่างของการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องเป็นรายบุคคลหรือรายบริษัท ทำให้หน่วยงานจัดเก็บรายได้สามารถจัดเก็บภาษีของแต่ละรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การจัดเก็บรายได้ในภาพรวมเพิ่มขึ้นตามไป

2. การประเมินโดยวิธีการ Top Down

วิธีการ Top Down เป็นการประมาณการการจัดเก็บรายได้ภายใต้ข้อสมมติฐานว่าหน่วยจัดเก็บรายได้สามารถปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องได้อย่างสมบูรณ์ โดยใช้ข้อมูลบัญชีประชาชาติ ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาค ข้อมูลการจัดเก็บภาษีรวมถึงข้อมูลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี ซึ่งหากนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลผลการจัดเก็บรายได้ในปัจจุบัน จะทำให้สามารถหาช่องว่างของการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องได้

ฉบับที่ 1/2560

ตุลาคม 2560

สำนักนโยบายการคลัง

ประเด็นที่น่าสนใจ

- ◆ การปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บของหน่วยงานจัดเก็บภาษี

คำสำคัญ (Key Word)

Tax Compliance

Compliance Gap

Compliance Risk

Management :CRM

ผู้เขียน

นางสาวธีรภา ธีรรัตนสถิต

เศรษฐกรปฏิบัติการ

Email: theerapat@fpo.go.th

ขอขอบคุณ

นางวรรณมา แพรศรี

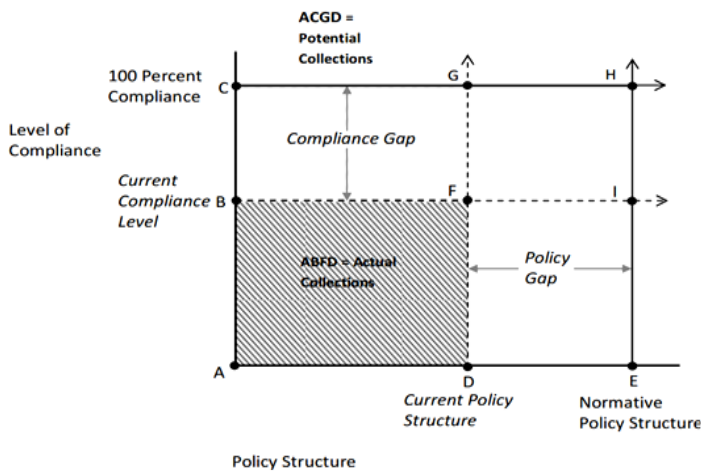
สำหรับคำแนะนำ

การประเมินช่องว่างของการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้อง (Compliance Gap) (ต่อ)

วิธีการ Top Down สามารถจำแนกออกเป็น 3 วิธีการคำนวณ ได้แก่

- Revenue Administration Gap Analysis Program (RA-GAP) เป็นโปรแกรมของ IMF ในการวิเคราะห์ช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดเก็บรายได้ในปัจจุบันของบางภาษี และผลการจัดเก็บที่ควรจะได้หากระบบภาษีสามารถทำงานได้อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งช่องว่างดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

Compliance and Policy Gaps

1. ช่องว่างของการปฏิบัติการทางภาษีให้ถูกต้อง (The Compliance Gap) โดยมีสาเหตุจากระบบภาษีที่ใช้ในปัจจุบัน เช่น การยื่นแบบภาษีที่มีความซับซ้อน เป็นต้น
2. ช่องว่างเชิงนโยบาย (The Policy Gap) ซึ่งเกิดจากการบิดเบือนหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีในปัจจุบัน วิธีการนี้ได้รับความนิยมในการนำไปใช้ในการประเมินช่องว่างการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT Gap) และมีความพยายามในการนำไปวิเคราะห์กับภาษีอื่น ๆ

ที่มา : IMF (2015)

- Revenue Administration Fiscal Information Tool (RA - FIT) เป็นโปรแกรมสำหรับติดตามผลการดำเนินงานตามหน้าที่หลักของหน่วยงานจัดเก็บ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะวิเคราะห์จากข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาโปรแกรมให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

- Tax Administration Diagnostic Tool (TADAT) เป็นเครื่องมือที่แสดงถึงวัตถุประสงค์ รวมถึงประเมินผลลัพธ์ของระบบการจัดเก็บภาษีของประเทศในภาพรวม และสามารถเชื่อมโยงถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของระบบภาษีได้ ทำให้ผู้บริหารสามารถนำไปประกอบการกำหนดนโยบายเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติการทางภาษีให้ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น TADAT มุ่งเน้นที่จะประเมินความสามารถในการทำงานที่สำคัญ 9 ด้าน ได้แก่

1. คุณธรรมพื้นฐานของผู้เสียภาษี
2. การประเมินภาษี
3. การสนับสนุนการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องด้วยความสมัครใจ
4. การคืนภาษี
5. สัญญาผูกมัดของผู้ชำระเงิน
6. การรายงานผลที่แม่นยำ
7. การระงับข้อพิพาททางภาษีอากร
8. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาษี
9. ความรับผิดชอบและความโปร่งใส

The TADAT Wheel

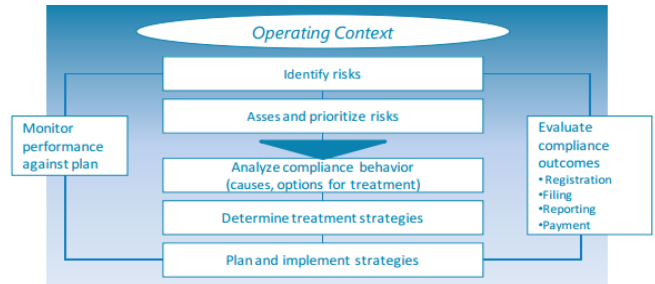

ที่มา : IMF (2015)

แนวทางการเสริมสร้างการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องในปัจจุบัน

รัฐบาลในหลายประเทศประสบความสำเร็จในการใช้วิธีการบริหารการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องโดยหลักการบริหารความเสี่ยง (Compliance Risk Management: CRM) ซึ่งหมายถึง กระบวนการบริหารจัดการการจัดเก็บภาษีโดยเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เสียภาษีแต่ละประเภทและทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติทางภาษีได้ถูกต้อง และป้องกันการไม่ปฏิบัติทางภาษีที่ถูกต้อง โดยมีขั้นตอนในการบริหารจัดการ ดังนี้

1. เลือกกลุ่มผู้เสียภาษีที่ต้องการบริหารจัดการ (กลุ่มผู้เสียภาษีที่ถูกต้องและกลุ่มผู้เสียภาษีที่ไม่ถูกต้อง)
2. วิเคราะห์สาเหตุ ปัญหา รวมถึงความร้ายแรงของปัญหาที่ผู้เสียภาษีไม่ปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้อง
3. ตั้งผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ
4. ประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการ
5. นำเครื่องมือมาใช้งานจริงกับผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี
6. เตรียมแผนในการใช้เครื่องมือเพื่อการบริหารจัดการภาษี
7. เลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับประเภทผู้เสียภาษีและปัญหาที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่

Sources: OECD (2010).

การเสริมสร้างการปฏิบัติทางภาษีอากรให้ถูกต้องในประเทศไทย

ในปัจจุบัน กรมจัดเก็บภาษีมินนโยบายที่จะเสริมสร้างการปฏิบัติทางภาษีอากรให้ถูกต้องยกตัวอย่างเช่น กรมสรรพากร ใช้วิธีการบริหารการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องโดยหลัก CRM และการประเมินช่องว่างการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้อง ทั้งวิธีการ Bottom up และ Top Down รวมถึงนำไปกำหนดเป็นตัวชี้วัดในแผนปฏิบัติราชการกรมสรรพากรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2563 เป็นต้น หากกรมจัดเก็บภาษีสามารถดำเนินนโยบายเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติทางภาษีอากรให้ถูกต้องได้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาล

ในภาพรวมก็จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น รวมถึงสร้างความเป็นธรรมและความโปร่งใสของระบบภาษี และเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจและความเต็มใจในการปฏิบัติทางภาษีให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กรมสรรพากร. (2558). แผนปฏิบัติราชการกรมสรรพากรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2563.

ศศิกานต์ จิตุปา. การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร. วารสารนักบริหาร.

International Monetary Fund. (2015). Current Challenges in Revenue Mobilization: Improve Tax Compliance

Organization for Economic Co-operation and Development. (2010). Forum on Tax Administration: SME Compliance Sub-Group. Information Note:

Understanding and Influencing Taxpayers' Compliance Behaviour.